

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Фіданян Олена Григорівна

УДК 351.851:352:37.014

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДИСТАНЦІЙНИМ
НАВЧАННЯМ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі публічного адміністрування навчально-наукового інституту міжнародних відносин і соціальних наук Міжрегіональної академії управління персоналом.

Науковий керівник кандидат наук з державного управління, доцент
Яровой Тихон Сергійович,
ПрАТ Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна академія управління персоналом»,
доцент кафедри публічного адміністрування

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент,
Шестаковська Тетяна Леонідівна,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
доцент кафедри публічного управління та
менеджменту організацій,

кандидат наук з державного управління,
Гребень Світлана Євгенівна,
Державна аудиторська служба України Міністерства
фінансів України,
заступник директора департаменту

Захист відбудеться *13 травня 2021 року о 14 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.142.04 в Міжрегіональній Академії управління персоналом за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

З дисертацією можна ознайомитися в Міжнародному бібліотечно-інформаційному центрі ім. Ярослава Мудрого Міжрегіональної Академії управління персоналом за адресою: (03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, корпус 24, зала засідань).

Автореферат розісланий *12 квітня 2021 року*.

Учений секретар
спеціалізованої ученої ради

М. Ф. Головатий

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конституція України надає всім громадянам право на освіту, зазначаючи, що загальна середня освіта є обов'язковою, а Закон України «Про освіту» вказує на рівність форм, у яких вона здобувається. Реформування освіти, яке відбувається в останні роки, спрямовано на забезпечення рівного доступу до якісної освіти та створення міцного фундаменту для формування людського капіталу. Ефективні механізми державного управління в системі загальної середньої освіти (ЗСО) є ключовою передумовою самореалізації особистості, її власного добробуту та економічного зростання держави, сталого розвитку суспільства.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та дистанційного навчання, які охопили вищу освіту, суттєво вплинули й на заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО), набувши особливої ваги під час пандемії COVID-19. Більшість ЗЗСО навесні 2020 року були не підготовлені до дистанційного навчання як технічно, так і кваліфікаційно. Несформованість дієвих механізмів державного управління в контексті організації освітнього процесу під час національного карантину, відсутність прозорої взаємодії між ключовими учасниками, загроза дотримання принципів академічної доброчесності при впровадженні масового дистанційного навчання в системі загальної середньої освіти (ЗСО) тощо, призвели до труднощів у взаємодії між органами державного регулювання, адміністрацією ЗЗСО, учителями, учнями та їх батьками. Екстрене запровадження дистанційного навчання стало поштовхом для переоцінки засобів і інструментів цифрових технологій, що запроваджувались у закладах освіти раніше, актуалізувало питання державного управління системою загальної середньої освіти (ЗСО).

Дослідженню теоретичних аспектів державного управління, в тому числі й освітою, присвячені праці таких провідних вітчизняних та закордонних учених: О. Акімов, М. Андрієнко, В. Бакуменко, О.М. Бандурка, М. Білинська, К. Ващенко, П. Гаман, Д. Дзвінчук, М. Джафарова, О. Євтушенко, О. Ігнатенко, М. Іжа, В. Загорський, Г. Ляхович, С. Майстро, В. Малиновський, А. Мельник, Н. Мельтюхова, Г. Одінцева, Л. Паращенко, О. Пархоменко-Куцевіл, Н. Перинська, В. Пилипишин, О. Радченко, О. Рафальський, Є. Романенко, В. Рубцов, І. Семенець-Орлова, С. Серьогін, О. Сидорчук, Ю. Сурмін, Т. Шестаковська, Т. Яровой та інші.

Дослідженню проблем державного управління загальною середньою освітою присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних учених: А. Брік (A.Brik), А. Гаєвська, Д. Дзвінчук, Р. Елмор (R. Elmor), Л.Калініна, В. Кремень, С. Крисюк, Т. Куренна, І. Луговий, П. Лопушинський, Т. Лукіна, В. Лунячек, Ю. Молчанова, Л. Паращенко, Н. Протасова, А. Рорпер (A.Rorper), Н. Синицина, О. Слюсаренко, Дж. Спіллейн (G. Spillein), Ж. Таланова, та ін.

Загальним питанням історичного генезу, організації та моделювання дистанційної освіти присвячена низка праць зарубіжних науковців: У. Андерсон (W. Anderson), М. Андерсон (M. Anderson), М. Аспіллера (M. Aspillera), Б. Бірнбаум (B. Birnbaum), Д. Хансон (D. Hanson), С. Холлістер (C. Hollister), Н. Маушак (N. Maushak), Л. МкГахей (L. McGahey), К. Мейер

(K. Meyer), С. Мехротра (C. Mehrotra), Дж. Міллер (G. Miller), Р. Новак (R. Novak), М. Мур (M. Moore), Ф. Саба (F. Saba), А. Шеррі (A. Sherry), С. Шоссер (C. Schlosser), М. Сімонсон (M. Simonson), С. Соренсон (C. Sorenson), Б. Уїлліс (B. Willis), С. Рітерс (S. Writers).

Теоретичні, практичні і соціальні аспекти дистанційної освіти в Україні вивчали українські науковці: П. Дмітренко, Л. Васильченко, В. Биков, В. Кухаренко, А. Кузьмінський, Г. Яценко, П. Федорук та ін., однак здебільшого вони присвячені питанням організації дистанційної освіти у вищій школі.

Віддаючи належне науковим доробкам знаних науковців, питання державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО залишається вирішеним недостатньо глибоко, що свідчить про актуальність обраної теми дисертації, її теоретичну та практичну значущість.

Наукове завдання дисертації полягає в удосконаленні механізмів державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти на підставі розроблення концептуальних, методичних і прикладних компонентів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до науково-дослідницької теми Міжрегіональної академії управління персоналом: «Теоретико-методологічні основи становлення української державності і соціальна практика: політичні, юридичні, економічні й психологічні проблеми» (номер державної реєстрації 0113U007698), в межах якої надано пропозиції щодо удосконалення механізмів державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методичних і організаційних засад та практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти.

Для досягнення зазначеної мети окреслено такі задачі:

- вивчити сутність, види та завдання державного управління загальною середньою освітою;
- систематизувати основні етапи становлення та розвитку дистанційного навчання: світовий і вітчизняний досвід;
- дослідити механізми державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти;
- проаналізувати сучасний стан державного управління діяльністю закладів загальної середньої освіти;
- вивчити стан технічного забезпечення та готовності закладів загальної середньої освіти до дистанційного навчання;
- обґрунтувати концептуальні засади комплексного механізму державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти;
- запропонувати напрями вдосконалення змісту та практики використання механізмів державного управління для забезпечення розвитку дистанційного навчання в системі ЗЗСО.

Об'єктом дослідження є процес державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження: механізми державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й виконання завдань у дисертації використано низку загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: *методи індукції та дедукції* – під час дослідження понять, «державне управління», «механізм державного управління», «механізм державного управління ЗЗСО», «дистанційне навчання» (п. 1.1–1.3); *спостереження й узагальнення* – для авторського формулювання понять «механізм державного управління ЗЗСО» (п. 1.3), «готовність ЗЗСО до дистанційного навчання» (п. 2.2), «механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО» та «організаційний механізм» (п. 3.1), «етичний механізм» (п. 3.2), «кадровий механізм», «готовність вчителя ЗЗСО до дистанційного навчання» та «профіль вчителя ЗЗСО» (п. 3.3), оцінювання стану технічного забезпечення та готовності ЗЗСО до дистанційного навчання (п. 2.2); *причинно-наслідковий метод* – для встановлення основних напрямів державного управління діяльністю ЗЗСО (п. 2.1), виявлення недоліків у технічному забезпеченні ЗЗСО (п. 2.2), порівняльного аналізу результатів опитування щодо впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО (п. 2.3), *упорядкування* – під час систематизації критеріїв оцінювання готовності вчителя ЗЗСО до дистанційного навчання та для виокремлення складових профілю вчителю ЗЗСО (п. 3.3); *порівняння* – для встановлення динаміки сприйняття дистанційної освіти учасниками освітнього процесу (п. 2.3); *графічні методи* – для представлення результатів аналізу державного управління діяльністю ЗЗСО (п. 2.1) та результатів опитування щодо впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО (п. 2.3); *методи системно-структурного аналізу* – для надання пропозицій щодо розробки концептуального підходу до удосконалення механізмів державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО (п. 3.1), удосконалення етичного механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО (п. 3.3) та кадрового механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО (п. 3.3); *метод наукового узагальнення* – для формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали науково-практичних конференцій, законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Державної служби забезпечення якості освіти, Державної служби статистики України, довідки та інформаційні видання, Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у науковому обґрунтуванні комплексного підходу до вдосконалення механізмів державного управління дистанційним навчанням у закладах ЗСО та розробці практичних рекомендацій щодо реалізації цих механізмів. До найбільш вагомих наукових результатів, які визначають новизну дисертації, належать такі:

вперше:

- розроблено технічне завдання до запровадження електронного «профілю вчителя ЗЗСО» як інструменту реалізації кадрового механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО, який включатиме, зокрема інформацію про професійну діяльність та її результати, дані про підвищення кваліфікації та володіння інформаційними технологіями тощо, та може бути використаний під час обов'язкової атестації та/чи добровільної сертифікації педагогічних працівників;

удосконалено:

- комплексний механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО та вдосконалено такі його складові, як організаційний, кадровий та етичний механізми, що сприятиме розробці дієвих заходів державного впливу щодо організації такого навчання в системі загальної середньої освіти;

- організаційний механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО шляхом запровадження оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти за критерієм «готовність ЗЗСО до дистанційного навчання» (інформаційне освітнє середовище, забезпечення інформаційними технологіями робочого місця вчителя; використання педагогами інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі; методична підготовка вчителя до дистанційного навчання), що дозволить органам управління освітою відслідковувати реальний стан справ у закладах загальної середньої освіти та здійснювати оперативні управлінські дії, зокрема перерозподіляти кошти на фінансування необхідних напрямків забезпечення дистанційного навчання у наступних бюджетних періодах;

- кадровий механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО шляхом доповнення критеріїв, за якими здійснюється атестація педагогічних працівників, таким критерієм як «готовність педагогічного працівника до проведення дистанційного навчання», що передбачає наявність у вчителів спеціальних знань і сформованих компетентностей щодо використання засобів педагогічного впливу, інструментів організації дистанційного навчання, досвіду використання та створення цифрових засобів навчання;

- етичний механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО шляхом доповнення переліку критеріїв, за якими оцінюється дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі (вимоги до он-лайн занять; вимоги до академічних та наукових робіт учнів; вимоги до методичного забезпечення роботи вчителя), що дасть можливість підвищити якість освітніх послуг ЗЗСО;

дістали подальшого розвитку:

- доопрацьовано змістову складову основних категорій, таких як: «механізм державного управління ЗЗСО», «механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО», «етичний механізм», «кадровий механізм», «готовність ЗЗСО до дистанційного навчання», «готовність педагогічного працівника ЗЗСО до дистанційного навчання» та «профіль вчителя ЗЗСО», що

забезпечило системний підхід до вдосконалення механізмів державного управління ЗЗСО;

- напями впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО України в умовах пандемії COVID-19 шляхом розроблення алгоритмів дій і розподілу обов'язків органів державного управління та місцевого самоврядування в галузі освіти, всіх суб'єктів освіти (керівники ЗЗСО, вчителі, батьки, учні), які ґрунтуються на вивченні зарубіжного досвіду та дозволяють окреслити напями подальшого розвитку дистанційної освіти в Україні;

- вивчення технічного забезпечення ЗЗСО шляхом аналізу стану підготовки фахівців, стану комп'ютерного обладнання, а також розробки та впровадження в роботу електронних засобів навчання, яке дало змогу встановити основні чинники, що вплинули на готовність шкіл, вчителів та учнів до дистанційного навчання;

- дослідження стану системи ЗСО як об'єкта державного управління за такими напями: розподіл ЗЗСО за видами, ступенями та формами навчання, контингент учнів, фінансування діяльності, кадрове забезпечення, що дозволило виявити тенденції розвитку шкільної освіти в Україні та перспективи впровадження дистанційного навчання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що наукові положення, висновки та методичні рекомендації дисертаційної роботи доведено до рівня практичних методик і пропозицій, які можуть бути використані у сфері державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти.

Головне управління загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України засвідчує, що теоретичні та практичні положення дисертації знайшли відображення і практичне застосування в діяльності МОН при підготовці проектів нормативно-правових актів для державного управління в сфері загальної середньої освіти (довідка від 4.5-69-21 № 04.02.2021 р.)

Департамент освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації засвідчує, що наукові та практичні результати були використані в діяльності департаменту та відділів (управлінь) освіти міських рад, райдержадміністрацій, об'єднаних територіальних громад, при розробці нормативно-правового регулювання впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО регіону в період пандемії COVID-19. Концептуальні підходи дослідження були застосовані для укладення регламентів відновлення освітнього процесу в ЗЗСО Миколаївської області та режиму їх роботи після зняття карантинних обмежень (довідка про впровадження від 19.02.2021 р. № 739/10-01-01.17).

Результати дисертаційного дослідження щодо алгоритму дій і розподілу обов'язків органів державного управління і місцевого самоврядування, всіх суб'єктів освіти щодо забезпечення умов для відновлення освітнього процесу після зняття карантинних обмежень були використані громадською організацією «Асоціація керівників шкіл України» (довідка про впровадження від 15.10.2020 р. № 295). Методичні рекомендації щодо механізмів управління дистанційним навчанням у закладі загальної середньої освіти використані при плануванні освітнього процесу в Спеціалізованій школі І-ІІІ ступенів №234

м. Києва з поглибленим вивченням економіки і права на 2019-2020 н.р., а також були застосовані для методичного та організаційного супроводу впровадження моделей змішаного навчання в умовах карантинних обмежень (довідка від 10.09.2019 р. № 232).

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» засвідчує, що основні теоретико-методичні та практичні положення, зокрема щодо розвитку інформаційно-освітнього середовища для реалізації різних форм навчання у ЗЗСО були використані в освітньому процесі Академії під час підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти та установ усіх форм власності упродовж 2019-2020 н.р. Концептуальні підходи до управління дистанційним навчанням та аналіз зарубіжного досвіду частково використані при розробці освітніх програм для підготовки магістрів освітніх педагогічних наук за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». (довідка від 20.01.2021 р. № 32).

Матеріали дисертації були використані в навчальному процесі Міжрегіональної академії управління персоналом при підготовці лекцій та практичних навчальних програм таких дисциплін як: «Сучасне публічне адміністрування», «Управління якістю публічних послуг» та «Аналітична діяльність», та для вдосконалення методики викладання співробітниками кафедри публічного адміністрування відповідних дисциплін (довідка від 16.12.2020 р. №5461).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є одноосібно виконаною науковою працею. Наукові положення, результати, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, одержані автором особисто та викладені в опублікованих працях.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати наукового дослідження, викладені в дисертації, обговорено і схвалено на засіданнях кафедр, під час роботи круглих столів, семінарів і конференцій різного рівня: міжнародний семінар щодо управління муніципальними закладами дошкільної освіти (4-5 червня 2018 р., м. Київ, Україна), міжнародна конференція «Academic Integrity in Public Administration and Educational Institutions» (26 березня 2020 р., м. Таллін, Естонія), міжнародна конференція «Economics, Accounting and Finance» (02-04 липня 2020 р., м. Прага, Чехія), міжнародна науково-практична конференція «Держава, регіони, підприємство: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку» (26 листопада 2020 р., м. Київ, Україна), Серпнева педагогічна онлайн конференція м. Києва (20 серпня 2020 р., м. Київ, Україна).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано в 11 наукових працях, серед яких чотири статті в фахових виданнях України, які включені до наукометричних баз, сім – в інших виданнях. Загальний обсяг публікацій становить 4,04 др. арк., з них 4,04 др. арк. належить особисто автору.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (201 найменування на 25 сторінках), 5 додатків на 32 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 262 сторінки, з них основний текст – 195 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, наведено наукову новизну, описано практичне застосування отриманих результатів, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, сформульовано мету та основні завдання дисертації, окреслено зв'язок роботи з науковими програмами, темами і планами.

У **розділі 1 «Теоретичні засади державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти»** досліджено сутність, види та завдання державного управління загальною середньою освітою; узагальнено основні етапи становлення та розвитку дистанційного навчання на основі світового та вітчизняного досвіду; вивчено основні механізми державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти.

Ґрунтуючись на нормативно-правових актах з питань освіти, було досліджено основні інституційні засади побудови системи загальної середньої освіти (ЗСО) як об'єкта державного управління шляхом систематизації органів державного управління та контролю за діяльністю закладів загальної середньої освіти.

На основі критичного аналізу сутності понять «державне управління освітою» та «державне управління закладами середньої освіти», представленого в працях закордонних та вітчизняних науковців, було встановлено дуальний зміст, який характеризує: державне управління системою загальної середньої освіти шляхом регламентації освітніх і управлінських процесів закладу освіти; державне управління ЗСО шляхом нагляду органів виконавчої влади за реалізацією державної політики в системі ЗСО (рис. 1).

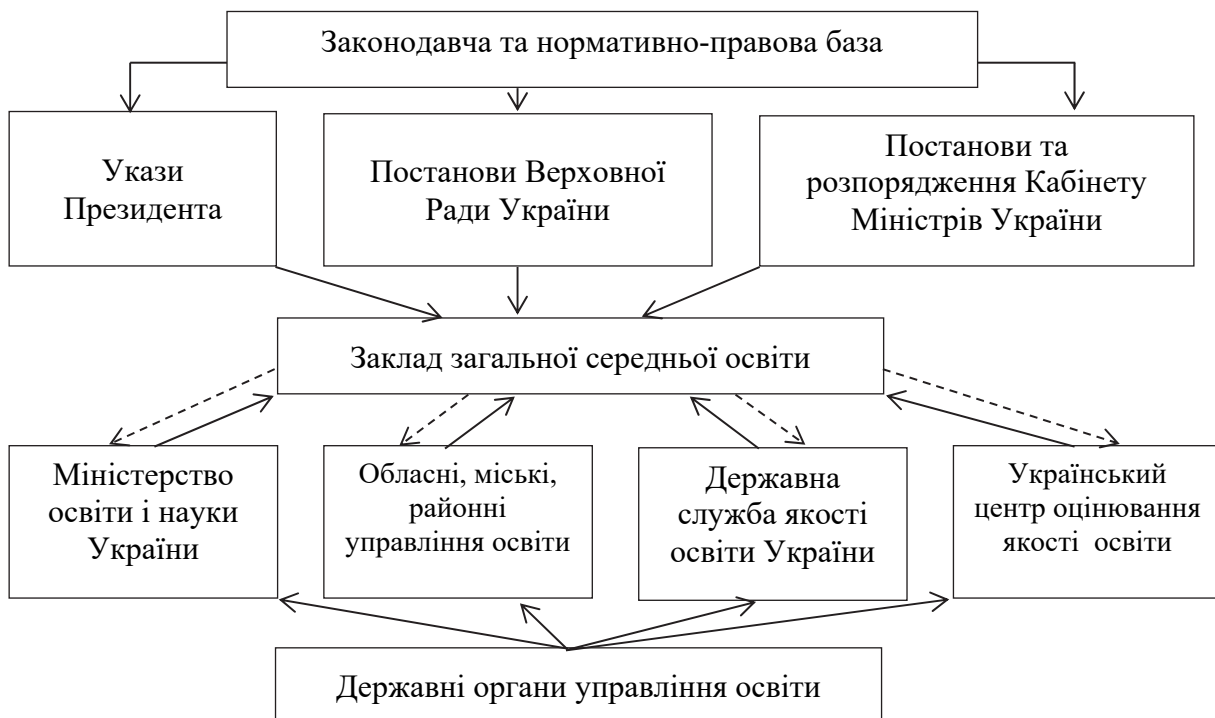

Рис. 1. Модель реалізації державного управління в системі ЗСО

Джерело: розроблено автором

На основі праць зарубіжних науковців досліджено основні етапи розвитку дистанційного навчання у світовому освітньому просторі, починаючи з XVIII ст. до цього часу: I етап (1728-1894 рр.) – організація дистанційного (заочного) навчання через листування з окремих курсів; II етап (1894-1927 рр.) – організація заочного навчання через листування та радіолекції в університетах; III етап (1927-1989 рр.) – навчання через радіо та телевізійні курси в університетах як складова дистанційного (заочного) навчання; IV етап (1989-1998 рр.) – використання інтернет-навчання в якості дистанційної освіти; V етап (1998- по т.ч.) – створення онлайн університетів як структурних підрозділів або як окремих суб'єктів господарювання для надання лише дистанційної освіти.

Зарубіжний досвід організації дистанційного навчання наголошує на таких основних принципах, як: соціальна справедливість і доступність; використання сучасних технологій для отримання якісних знань; взаємодія між учасниками дистанційного навчання; командна робота організаторів дистанційного навчання; системність в організації процесу навчання; стипендіальна підтримка здобувачів освіти; клієнтоорієнтований підхід у навчанні. Вказані принципи можуть бути використані при розробці комплексного механізму державного управління ЗЗСО в Україні.

На основі проведеного дослідження сутності понять «механізм державного управління» та «механізм державного управління ЗЗСО» систематизовано основні підходи до їх трактування: структурно-організаційний (як сукупність основних складових елементів) та структурно-функціональний (як сукупність функціональних складових). Такий дуальний підхід сприяв розробці авторського поняття «механізм державного управління ЗЗСО», під яким пропонується розуміти сукупність правового, організаційного, економічного, технічного, кадрового та іншого інструментарію, з допомогою якого органи державної влади та управління впливають на освітні і управлінські процеси ЗЗСО.

Встановлено роль зазначених видів інструментарію впливу на діяльність ЗЗСО в розрізі органів державної влади та управління, а також органів місцевого самоврядування.

Проаналізовано основні нормативно-правові акти, що регламентують організацію дистанційного навчання (далі-ДН) в Україні, та з'ясовані такі її особливості: наявність у засновника права вибору ЗЗСО, який буде здійснювати ДН; залучення батьків (інших законних представників) до ДН; безальтернативність ДН як способу взаємодії між ЗЗСО та здобувачами освіти під час карантинних обмежень; наявність у ЗЗСО права на самовизначення щодо вибору електронного освітнього середовища; відповідальність ЗЗСО за організацію синхронного чи асинхронного ДН; відсутність регламентування оплати реального розміру витрат часу на підготовку та проведення ДН вчителями; посилення відповідальності батьків за невиконання обов'язків щодо забезпечення здобуття дитиною освіти; наявність навчально-методичного та системотехнічного забезпечення ДН; необхідність підвищення кваліфікації вчителями щодо використання інформаційно-комунікативних (цифрових)

технологій в освітньому процесі шляхом формальної, неформальної або інформальної освіти; здійснення моніторингу та контролю якості освіти в ЗЗСО в межах внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Зважаючи на вказані особливості правове забезпечення дистанційного навчання в ЗЗСО потребує доопрацювання та узгодження нормативних актів.

Встановлено, що в сучасних умовах реформування системи загальної середньої освіти та запровадження екстрених карантинних обмежень організація дистанційного навчання в системі ЗЗСО потребує вдосконалення існуючих механізмів державного управління ЗЗСО.

У розділі 2 **«Реалізація механізму державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти»** проаналізовано стан державного управління діяльністю закладів загальної середньої освіти в Україні; технічного забезпечення та готовності закладів загальної середньої освіти до дистанційного навчання; здійснено порівняльний аналіз результатів опитування щодо впровадження дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти.

Проведено аналіз стану державного управління діяльністю закладів загальної середньої освіти в Україні, який показав, що на початок 2019-2020 н.р. в системі ЗСО функціонувало всього 15106 закладів освіти різних типів, у яких навчалася загалом 4115791 здобувачів та працювало 437961 учителів, з них у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України перебувало 14912 ЗЗСО, де навчання 4098031 учня забезпечували 433939 педагогічних працівників. Крім ЗЗСО державних і комунальних закладів у системі ЗСО функціонує 282 ЗЗСО, засновані на приватній формі власності.

Як свідчать дані Державної служби статистики України кількість закладів ЗСО, підпорядкованих МОН України, з 2010 р. щорічно скорочувалася і зменшилася на 4513 закладів, що пов'язано з процесами оптимізації шкільної мережі та реформою децентралізації (рис. 2). З'ясовано, що кількість учнів після демографічної ями до 2015-2016 н.р. почала зростати і на початок 2019-2020 н.р. перевищила кількість учнів у 2010 р.

За результатами проведеного аналізу стану фінансування освіти, встановлено, що упродовж 2014–2016 рр. видатки на освіту у співвідношенні до ВВП скорочувалися (з 6,3 % до 5,4 %), а вже з 2017 р. ситуація змінилася на краще, втім відсоток видатків зведеного бюджету на освіту до ВВП поки що не досягнув 7 %, як це закріплено у статті 78 Закону України «Про освіту». У 2018 р. ця сума складала 210679 млн. грн. (5,9 % ВВП, або 16,8 % загального обсягу видатків зведеного бюджету України), а у 2019 р. – 239437 млн. грн. (6,0% ВВП, або 17,4 % загального обсягу видатків зведеного бюджету України), що свідчить, про забезпечення державного фінансування освітньої галузі на рівні, необхідному для продовження її основних реформ, навіть в кризових умовах військових дій на сході країни. При цьому, найбільша питома вага у видатках зведеного бюджету України на освіту в 2019 р. належить витратам на загальну середню освіту – 48,3 % від видатків зведеного бюджету на освіту.

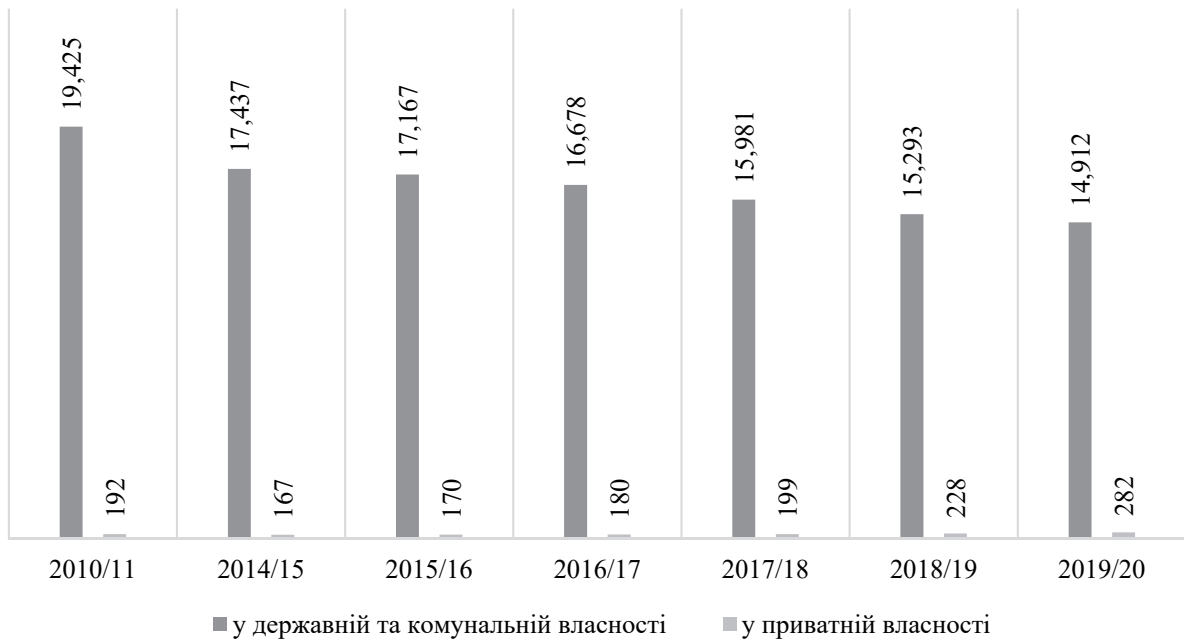

Рис. 2. Динаміка зміни кількості закладів в системі ЗСО

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики

Встановлено, що цифровізація освітнього простору є актуальною не лише для освітнього процесу, а й для управлінської діяльності, та виділено три основні напрями, які слугують фундаментом для організації роботи закладів загальної середньої освіти: підвищення кваліфікації вчителів; оновлення наявного комп'ютерного обладнання чи/та придбання нового з підключенням його до Інтернету зі швидкістю не менше 100 Мбіт/с; розробка та впровадження в роботу е-управлінських інструментів.

Аналіз стану технічного забезпечення та готовності закладів загальної середньої освіти показав, що переважна більшість ЗСО мають проблеми щодо підключення до швидкісного Інтернет, що призводить до проблем технічного характеру при проведенні занять. Не дивлячись на те, що за останні роки спостерігається тенденція до незначного збільшення кількості комп'ютерів, які підключені до Інтернету на 5,4% (до 72,4%), їх кількість та якість є недостатніми для забезпечення синхронного дистанційного навчання. Також викладає занепокоєння такий показник, як кількість комп'ютерів на одного учня, який в Україні значно відстає від світових стандартів.

Надано пропозиції щодо покращення стану цифровізації закладів загальної середньої освіти в Україні шляхом оновлення, врегулювання та розробки нормативно-правової бази щодо створення цифрового освітнього простору; забезпечення ЗСО якісним Інтернетом на всій території України; оновлення та поповнення «парку» комп'ютерної техніки на підставі встановлених стандартів із застосуванням формульного підходу; розробки необхідного програмного забезпечення та інтерактивного контенту для проведення дистанційних уроків.

Грунтуючись на отриманих результатах, було запропоновано авторське поняття «готовність ЗСО до дистанційного навчання», яке передбачає

створення технічних та організаційних умов у ЗЗСО для проведення занять педагогічними працівниками шляхом надання кожному з них комп'ютерної та іншої необхідної техніки, підключеної до швидкісної мережі Інтернет; створення електронного освітнього середовища, яке дозволяє проводити заняття у синхронному та/чи асинхронному режимах; організація можливості підвищення кваліфікації вчителями щодо використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій в освітньому процесі шляхом формальної, неформальної або інформальної освіти.

Задля оцінювання стану готовності до впровадження дистанційного навчання з боку суб'єктів освітнього процесу у ЗЗСО були проведені опитування, в яких узяли участь в цілому майже 95000 респондентів із міста Києва (табл. 1).

Таблиця 1

Контингент респондентів, які взяли участь в опитуванні «Вивчення стану дистанційного навчання»

	Загальна кількість	Респонденти, ос.		
		учні	батьки	вчителі
1-й етап	майже 60 тисяч	25 567 учнів 5–11 класів	30279	4823
2-й етап	майже 33 тисячі	14 805 учнів 4–11 класів	16339	2382

Джерело: розроблено автором

У дослідженні «Опитування керівників закладів загальної середньої освіти щодо організації роботи школи під час карантину» взяли участь 364 директори шкіл, в т.ч. особи жіночої статі (80%), віком 50 – 59 років (50,3%).

Для оцінювання стану цифровізації закладів загальної середньої освіти в Україні були проведені опитування учнів шкіл і вчителів. Так, на початку карантинних обмежень (у березні 2020 р.), значна кількість вчителів вказувала на те, що вони у своїй роботі зустрілися з проблемами технічного характеру (підготовка, завантаження навчальних матеріалів), браком досвіду щодо організації дистанційного навчання, а саме в роботі з цифровими ресурсами в умовах карантину (45%), а також відсутність необхідних знань і необхідність здійснення самоосвіти (99%). Результатом такої роботи стало те, що вже в жовтні того ж року при повторному опитуванні понад 90% директорів шкіл зазначили, що вчителі підвищили свій рівень ІКТ грамотності, обізнаності в роботі з онлайн-платформами і налаштовані, порівняно з березнем, більш упевнено та якісно працювати в дистанційному режимі.

За результатами кореляційного аналізу між успішним впровадженням дистанційного навчання та стажем роботи директора на керівній посаді, було встановлено, що 63,2% директорів шкіл із стажем 11-20 років зазначили, що їхній заклад освіти був готовий до дистанційного навчання у березні 2020 року, натомість лише 45% директорів із стажем 5 – 10 років вказали про таку готовність. Щодо готовності до можливого впровадження дистанційного навчання у разі потреби, зазначали 83% директорів із стажем 5 – 10 років та 95,8% директорів із стажем 11 – 20 років.

На підставі отриманих результатів було запропоновано авторське трактування поняття «готовність педагогічного працівника ЗЗСО до дистанційного навчання», яке передбачає підвищення кваліфікації щодо використання ІКТ в освітньому процесі; розробку навчально-методичного та системотехнічного забезпечення для ДН; отримання технічної підтримки з боку адміністрації ЗЗСО щодо роботи в електронному освітньому середовищі, а також оплати праці з урахуванням специфіки дистанційного навчання.

У розділі 3 **«Напрями вдосконалення механізмів державного управління дистанційним навчанням у закладах середньої освіти»** обґрунтовано комплексний механізм державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти; удосконалено організаційний, етичний та кадровий механізми державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти.

Ґрунтуючись на дуальному підході, використаному для трактування феномену «механізм державного управління ЗЗСО», запропоновано поняття «механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО», яке слід розуміти як сукупність організаційного, економічного, технічного, етичного, кадрового та іншого інструментарію, з допомогою якого органи державної влади та управління впливають на організацію дистанційного навчання у ЗЗСО (рис. 3).

Запропоновано напрями впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО України в умовах пандемії COVID-19 шляхом розроблення алгоритмів дій і розподілу обов'язків органів державного управління та місцевого самоврядування в галузі освіти, а також всіх суб'єктів освіти (керівники ЗЗСО, вчителі, батьки, учні), які знайшли своє відображення у пропозиціях до нормативно-правового регулювання впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО України в період пандемії COVID-19 та були застосовані для укладення регламентів відновлення освітнього процесу в ЗЗСО після зняття карантинних обмежень.

Окремої уваги під час дистанційного навчання потребує питання дотримання академічної доброчесності як складової внутрішньої системи забезпечення якості освіти всіма учасниками освітнього процесу. Для вирішення даного питання було розроблено етичний механізм, в основу якого покладено алгоритм забезпечення академічної доброчесності в закладах загальної середньої освіти, який передбачає регламентацію дій щодо дотримання вимог до онлайн занять; до академічних та наукових робіт учнів; методичного забезпечення роботи вчителя тощо.

Встановлено, що основними органами державного управління, які опікуються питаннями академічної доброчесності в Україні на державному рівні є: Міністерство освіти і науки України; Державна служба якості освіти України та Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

Рис. 2. Механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО

Джерело: розроблено автором

Первинна відповідальність за забезпечення академічної доброчесності безпосередньо покладається на ЗЗСО та інші освітні і наукові установи, з якими вони взаємодіють шляхом: створення середовища, що сприяє дотриманню академічної доброчесності їх працівниками та здобувачами освіти; впровадження механізмів виявлення порушень академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності. Організаторами забезпечення академічної доброчесності в ЗЗСО є: департаменти освіти і науки; районні управління освіти; центри професійного розвитку педагогів; адміністрації закладів загальної середньої та позашкільної освіти; педагогічні працівники ЗЗСО. Дотримання академічної доброчесності сприятиме підвищенню якості освітніх послуг, особливо при дистанційному навчанні.

Грунтуючись на вимогах до підготовки документів педагогічними працівниками для проходження обов'язкової атестації та/чи добровільної

сертифікації, розроблено технічне завдання до запровадження електронного «профілю педагогічного працівника ЗЗСО» як інструменту реалізації кадрового механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО, який включатиме таку інформацію: особисті дані; освіта; місця роботи; нагороди; підвищення кваліфікації щодо навчальних предметів, які викладаються; підвищення кваліфікації у сфері використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій в освітньому процесі; методичні матеріали уроків; результати педагогічної діяльності (кількість учнів-переможців конкурсів та олімпіад тощо); наукові роботи (статті, конференції); інша інформація.

З метою верифікації інформації, поданої в електронному «профілі педагогічного працівника ЗЗСО» пропонується використовувати блокчейн технології, які дозволять підтверджувати внесені дані з інших джерел, що сприятиме запобіганню у викривленні інформації.

Запропонований електронний «профіль педагогічного працівника ЗЗСО» також може бути використаний для створення загальної бази даних педагогічних працівників з метою державного адміністрування процесу прийняття на посаду, кар'єрного просування та мотивації учителів.

Запропоновані заходи щодо розробки комплексного механізму державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти сприятимуть підвищенню якості освітніх послуг та підвищенню конкурентоспроможності у світовому освітньому просторі.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження було виконано наукове завдання, яке полягало в удосконаленні механізмів державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти на підставі розроблення концептуальних, методичних і прикладних компонентів. За результатами дослідження в роботі сформульовано висновки й пропозиції, що мають теоретичне й практичне значення.

1. На основі дослідження вітчизняних та зарубіжних праць наукової галузі «державне управління» з'ясовано відсутність єдиного підходу до тлумачення понять «державне управління освітою» та «державне управління закладами середньої освіти», що дало змогу встановити дуальний зміст, який характеризує: державне управління системою загальної середньої освіти шляхом регламентації освітніх і управлінських процесів закладу освіти; державне управління системою ЗСО шляхом нагляду органів виконавчої влади за реалізацією державної політики в системі ЗСО. До основних завдань державного управління ЗСО крім уже існуючих (забезпечення реалізації державної політики в галузі загальної середньої освіти; визначення перспектив і напрямів її перспективного розвитку; розробка нормативно-правової бази щодо функціонування і розвитку загальної середньої освіти; визначення державних стандартів загальної середньої освіти; здійснення постійного моніторингу за діяльністю ЗЗСО в контексті дотримання вимог чинного законодавства; визначення нормативів матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності ЗЗСО; координація діяльності органів управління загальною

середньою освітою) додано такі: технічне забезпечення діяльності ЗЗСО; регламентація оплати праці педагогічних працівників за різних форм організації освітнього процесу; створення електронної бази даних про педагогічних працівників ЗЗСО.

2. На основі праць зарубіжних науковців виявлено основні етапи розвитку дистанційного навчання в світовому освітньому просторі, починаючи з XVIII ст. до цього часу: від організації дистанційного (заочного) навчання через листування з окремих курсів, радіолекцій та телевізійних курсів в університетах до використання інтернет-навчання для здобуття освіти у дистанційній формі та створення онлайн закладів освіти як структурних підрозділів або як окремих суб'єктів господарювання для надання лише дистанційної освіти. Як окремий етап виділено впровадження дистанційного навчання у загальній середній освіті та створення онлайн ЗЗСО, що актуалізує питання перегляду механізмів державного управління в системі ЗСО.

3. Ґрунтуючись на результатах проведених досліджень щодо категорій «механізм державного управління» та «механізм державного управління ЗЗСО» обґрунтовано сутність феномену «механізм державного управління ЗЗСО», що, ґрунтується на дуальному підході та передбачає вивчення з позицій структурно-організаційного (як сукупність основних складових елементів) та структурно-функціонального (як сукупність функціональних складових) підходів. З'ясовано, що як функціональна освітня інституція, заклад загальної середньої освіти має об'єктивні та обов'язкові взаємозв'язки з державними органами управління, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Проаналізовано основні нормативно-правові акти, що регламентують організацію дистанційного навчання в ЗЗСО, що надало підстави для вироблення пропозицій щодо вдосконалення державного регулювання через узгодження в нормативних актах розвитку дистанційної освіти в Україні.

4. З'ясовано, що в системі ЗСО як об'єкті державного управління впродовж 2015-2020 рр. створено передумови для успішного впровадження центральної реформи «Нова українська школа», зокрема нормативно-правові, інституційні, навчально-методичні, фінансові та кадрового забезпечення. Це довготермінова реформа, успішність якої залежить водночас від реформи децентралізації та модернізації державного управління. Виявлено, що основними проблемами для державного управління ЗСО все ще залишається незбалансована мережа ЗЗСО, що спричиняє додаткове навантаження на бюджет, та значна нерівність між якістю освіти в сільських і міських ЗЗСО. Обґрунтовано, що для забезпечення рівного доступу до якісної освіти та вирішення визначених проблем органи державного управління та місцевого самоврядування мають продовжити подальшу оптимізацію мережі ЗЗСО, посилити цифровізацію освіти та створити умови для дієвого запровадження дистанційного навчання в ЗЗСО.

5. Вивчення стану технічного забезпечення та готовності закладів ЗСО до дистанційного навчання показало, що переважна більшість ЗЗСО мають проблеми щодо підключення до швидкісного Інтернет, що призводить до проблем технічного характеру при проведенні занять. Надано пропозиції щодо

покращення стану цифровізації закладів ЗСО та запропоновано авторське поняття «готовність ЗЗСО до дистанційного навчання», яке може бути використано як один із критеріїв оцінювання готовності закладу освіти до початку нового навчального року та під час проведення інституційного аудиту.

Як інструмент моніторингу державного управління для оцінювання результативності прийняття управлінських рішень щодо регулювання діяльності системи ЗСО та забезпечення освітнього процесу під час дистанційного навчання в ЗЗСО було застосовано опитування учасників освітнього процесу. На підставі отриманих результатів запропоновано авторське трактування поняття «готовність педагогічного працівника ЗЗСО до дистанційного навчання», яке може бути використано як один із критеріїв оцінювання педагогічного працівника при проходженні обов'язкової атестації та/чи добровільної сертифікації.

6. Обґрунтовано концептуальні засади комплексного механізму державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти, що ґрунтуються на дуальному підході при трактуванні поняття «механізм державного управління ЗЗСО», та встановлено, що його структура являє собою сукупність організаційного, економічного, технічного, етичного, кадрового та іншого інструментарію, з допомогою якого органи державної влади та управління впливають на організацію дистанційного навчання у ЗЗСО.

7. Запропоновано напрями вдосконалення змісту та методів використання комплексного механізму державного управління для забезпечення розвитку дистанційного навчання в системі ЗСО через удосконалення організаційного, етичного і кадрового механізмів державного управління дистанційним навчанням у ЗСО.

Для реалізації організаційного механізму запропоновано напрями впровадження дистанційного навчання у ЗЗСО України в умовах пандемії COVID-19 шляхом розроблення алгоритмів дій і розподілу обов'язків органів державного управління та місцевого самоврядування в галузі освіти, а також всіх суб'єктів освіти (керівники ЗЗСО, вчителі, батьки, учні).

Визначено, що впровадження етичного механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО уможливило його трансформацію відповідно до вимог академічної доброчесності як стандарту якості освіти. Для вирішення даного питання було розроблено алгоритм забезпечення академічної доброчесності в ЗЗСО під час дистанційного навчання, який передбачає регламентацію дій щодо дотримання вимог до онлайн занять; до академічних та наукових робіт учнів; методичного забезпечення роботи вчителя тощо.

Обґрунтовано зміни до використання кадрового механізму, в основу якого покладено вимоги до підготовки документів педагогічними працівниками для проходження обов'язкової атестації та/чи добровільної сертифікації. З метою реалізації даного механізму розроблено технічне завдання до запровадження електронного «профілю педагогічного працівника ЗЗСО», який включатиме таку інформацію: особисті дані; освіта; місця роботи; нагороди; підвищення кваліфікації щодо навчальних предметів, які викладаються; підвищення кваліфікації у сфері використання інформаційно-комунікативних (цифрових)

технологій в освітньому процесі; методичні матеріали уроків; учні-переможці конкурсів та олімпіад, підготовлені вчителем; наукові роботи (статті, конференції); інша інформація.

Підкреслено, що розвиток дистанційного навчання в ЗЗСО передбачає цілеспрямоване впровадження інформаційних технологій і нових методик навчання, створення національних освітніх онлайн платформ; удосконалення умов навчання і навчального обладнання закладів освіти; відповідна фахова підготовка та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, формування системи стратегічних індикаторів для моніторингу якості дистанційної освіти.

Представлені в роботі напрацювання є науково-методичним інструментарієм, що може бути використаний під час розробки нормативно-правових документів з питань державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти та застосований в практиці роботи органів державного управління та місцевого самоврядування для управління ЗЗСО.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Фіданян О. Моделі реалізації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2020. №3 (59). С. 191–198. URL : <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/332>. (Index Copernicus, Google Scholar) (0,83 др. арк.).

2. Фіданян О. Аналіз стану цифровізації закладів загальної середньої освіти в Україні. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2020. №4(60). С. 147–156. URL : <http://snku.krok.edu.ua/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/356> (Index Copernicus, Google Scholar) (0,67 др. арк.).

3. Fidanian O. Basic theories of organization and management of distance education. *Public Administration and Law Review*, 2020. №4. С. 98-110. DOI: <https://doi.org/10.36690/10.36690/2674-5216-2020-4-98> (Index Copernicus, Google Scholar) (0,89 др. арк.).

4. Fidanian O. Historical stages of the distance education development. *Pedagogy and Education Management Review*, 2020. №2. С. 124-129. DOI: <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2020-2-124> (Index Copernicus, Google Scholar) (0,55 др. арк.).

праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Фіданян О. Опитування учасників освітнього процесу як інструмент управління дистанційним навчанням в закладах загальної середньої освіти *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку* : матеріали II Міжнародної конференції. (Київ, 20 листопада 2020). Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». URL : Отримано від <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE2020/paper/view/426> (0,29 др. арк.).

6. Fidanian O. Observance of academic integrity in distance learning in secondary education institutions. *In International Conference on Academic Integrity*

in Public Administration and Educational Institutions. (Estonia, mart 2020). Estonia. URL : <https://conf.scnchub.com/index.php/APAEI/APAEI/paper/view/168> (0,14 др. арк.).

7. Fidanian O. Sources of funding for the educational institution and basic expenses. *In International conference on Economics, Accounting and Finance* . Estonia, june 2020). Estonia. URL : <https://conf.scnchub.com/index.php/ICEAF/ICEAF/paper/view/178> (0,17 др. арк.).

праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

8. Фіданян О. Освітня карта Києва: зона спільної відповідальності. *Дзеркало тижня*. 2017. URL : https://zn.ua/ukr/EDUCATION/osvitnya-karta-kiyeva-zona-spilnoyi-vidpovidalnosti-261303_.html (0,24 др. арк.).

9. Фіданян О. Г. Запровадження принципу субсидіарності в управлінні системою освіти. *Міжнародний семінар щодо управління муніципальними дошкільною освітою*, (Київ, 4-5 червня 2018). Київ. URL : <https://don.kyivcity.gov.ua/news/7737.html> (0,12 др. арк.).

10. Фіданян О. Г. Режим роботи закладів освіти. Моделі змішаного навчання. *Серпнева педагогічна онлайн конференція міста Києва*. (Київ, 20 серпня 2020). Київ. URL : <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2020/8/18/PROG777.pdf> (0,10 др. арк.).

11. Фіданян О. Г. Для столичних педагогів оновили рекомендації щодо дистанційного навчання. *Вечірній Київ*. 18 грудня 2020 р. URL : <https://vechirniy.kyiv.ua/news/47597/> (0,04 др. арк.).

АНОТАЦІЯ

Фіданян О.Г. Механізми державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Міжрегіональна Академія управління персоналом, Київ, 2021.

Дисертація присвячена вирішенню актуального для науки державного управління завдання, яке полягало в удосконаленні механізмів державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти (далі-ЗЗСО) на підставі розроблення концептуальних, методичних і прикладних компонентів. Обґрунтовано комплексний механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО та вдосконалено такі його складові, як організаційний, кадровий та етичний механізми.

У дисертації вперше розроблено технічне завдання до запровадження електронного «профілю вчителя ЗЗСО» як інструменту реалізації кадрового механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО.

Обґрунтовано зміни до: організаційного механізму державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО шляхом запровадження оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти за критерієм «готовність ЗЗСО до дистанційного навчання»;

кадрового механізму – шляхом доповнення критеріїв, за якими здійснюється атестація педагогічних працівників, таким критерієм як «готовність педагогічного працівника до проведення дистанційного навчання»; етичного механізму – шляхом доповнення переліку критеріїв, за якими оцінюється дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі. що надасть можливість підвищити якість освітніх послуг в системі ЗСО.

Доопрацьовано змістову складову основних категорій: «механізм державного управління системою ЗСО», «механізм державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО», «організаційний механізм», «етичний механізм», «кадровий механізм», що забезпечило системний підхід до вдосконалення механізмів державного управління системою ЗСО.

Здійснено аналіз вітчизняної та зарубіжної практики щодо особливостей державного управління дистанційним навчанням у ЗЗСО, що надало підстави для окреслення напрямів розвитку дистанційного навчання в Україні.

Проаналізовано систему ЗСО як об'єкта державного управління; означено місце та роль органів державного управління в системі ЗСО, що дозволило розробити рекомендації для реалізації державної освітньої політики щодо забезпечення функціонування та розвитку дистанційного навчання у вітчизняних ЗЗСО .

Ключові слова: державне управління, комплексний механізм державного управління, система загальної середньої освіти, заклади загальної середньої освіти, механізми державного управління дистанційним навчанням у закладах загальної середньої освіти, організаційний механізм, кадровий механізм, етичний механізм, дистанційне навчання.

ABSTRACT

Fidanian O.G. Public administration mechanisms of distance learning in General Secondary Education Institutions. - On the rights of the manuscript.

Dissertation on competition of a scientific degree of the Candidate of Sciences in Public Administration on a specialty 25.00.02 - Mechanisms of Public Administration. - Interregional Academy of Personnel Management. - Kyiv, 2021.

Dissertation is devoted to the solution of the issue which is actual for the Science of Public Administration; the issue was to improve the public administration mechanisms of distance learning in general secondary education institutions (GSE) on the basis of conceptual, methodical and applied components development.

The complex public administration mechanism of distance learning in GSE Institutions has been substantiated and such its components as organizational, personnel and ethical mechanisms have been improved. Terms of reference for introduction of electronic "profile of GSE Institution teacher" as a tool for implementing the personnel mechanism of public administration of distance learning in GSE Institutions, have been developed for the first time in this thesis.

The changes to the following mechanisms have been substantiated: the organizational mechanism of public administration of distance learning in GSE Institutions by implementing an assessment of educational and management processes of educational institutions and the education internal quality assurance

system by the criterion "readiness of GSE Institutions for distance learning"; personnel mechanism - by extending the criteria, which are used to conduct the certification of teachers, by a criterion as "readiness of the teacher to conduct distance learning"; ethical mechanism - by extending the list of criteria, which are used to assess the observance of academic honesty in the educational process.

The content aspect of the main categories has been improved: "public administration mechanism of the GSE system", "public administration mechanism of distance learning in GSE Institutions", "organizational mechanism", "ethical mechanism", "personnel mechanism", it provided a systematic approach to improvement of GSE system public administration mechanisms.

The analysis of domestic and foreign practice regarding the features of public administration of distance learning in GSE Institutions was conducted, this has provided grounds for outlining the development of distance learning in Ukraine.

The system of GSE has been analyzed as an object of public administration; the place and role of public administration in the system of GSE were identified, this has allowed to elaborate recommendations for the implementation of state educational policy regarding assurance of the functioning and development of distance learning in domestic GSE Institutions.

Key words: public administration, complex mechanism of public administration, system of GSE education, GSE Institutions, public administration mechanisms of distance learning in GSE Institutions, organizational mechanism, personnel mechanism, ethical mechanism, distance learning.

Наклад 100. Папір офсетний. Ум.-др. арк. 0,9.
Підписано до друку 09.04.2021. Замовлення 135.

Надруковано в «МП Леся».

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 892 від 08.04.2002.*

«МП Леся»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: (066) 60-50-199, (098) 455-41-17
E-mail: lesya3000@ukr.net